Energie, welvaart en veiligheid

✱ ✱ ✱ Het ontegenzeglijk in mineur gestelde *Rapport van de Club van Rome* over de onheilspellende gevolgen van de exponentiële groei van bevolking en produktie in onze materialistische samenleving heeft, naar bekend, een krachtige stimulans geleverd tot de milieubewustwording. De oorspronkelijke titel van het alarmerende rapport — *The limits to growth: a global challenge* — werd echter niet uitsluitend gemotiveerd door de toenemende vervuiling, maar evenzeer door de sombere prognoses van het Massachusetts' Institute of Technology-onderzoekteam over de eindigheid van 's werelds grondstoffenvoorraden: de ernstige waarschuwing betreffende het uitputten van de natuurlijke hulpbronnen is evenwel, naar het zich althans laat aanzien, aan dovemans oren gepreekt geweest. Het gros van de mensheid reageerde op deze „kritische factor" in het geheel niet — waarschijnlijk hebben de auteurs van het rapport ook nauwelijks anders durven verwachten — dan wel hoogstens in de trant van „komt tijd, komt raad", „die dan leeft, die dan zorgt" of „het zal mijn tijd wel duren". En vervolgens ging de grote massa over tot de orde van de dag, zonder zich te bekommeren om de naderende ramp zoals die was voorspeld door de zwartkijkende futurologen wier enige oogmerk slechts kon zijn, de consumptieve geneugten van het heden te vergallen.

Regeringen worden evenwel geacht, zich niet te laten vangen onder dezelfde noemer als „het gros van de mensheid". Vandaar dan ook dat de talloze gezegden, waarmee men in de volksmond de eigen ongeïnteresseerdheid voor toekomstige ontwikkelingen pleegt te verwoorden, een onverholen beschuldigende klank krijgen wanneer ze op een regering van toepassing blijken te zijn. Waar gewoonlijk een zekere bereidheid tot vergoelijken mag bestaan ten aanzien van de doorsneeburger, wiens kortzichtigheid men hem niet aanrekent als hij bepaalde consequenties niet voorzag, daar eist men van de regering dat zij zulks wél doet en dat haar beleid berust op visie — immers, *Gouverner c'est prévoir* — zo niet, dan treft haar terecht het verwijt van te handelen op ad-hocbasis en van het voeren van een wanbeleid onder het motto *Après nous le déluge.*
De overheid heeft dan ook een weinig benijdenswaarde taak. Zij is enerzijds verplicht het oor te lenen aan de deskundigen die een bedenkelijke trend signaleren en zich genoopt zien met kracht te waarschuwen voor de risico's die daaruit zullen voortvloeien; het is haar anderzijds niet vergund de ogen te sluiten voor het benauwende beeld dat de toekomst biedt: wat de struisvogel vermaard doet zijn, is aan de overheid nooit geoorloofd!

Het is daarom wel verwonderlijk dat het olie-embargo der Arabische staten zo *volkomen onverwachts* kon leiden tot de erkenning dat ons land op het gebied van de grondstoffenvoorziening in een uiterst kwetsbare positie verkeert, en tot het besef dat mitsdien onze welvaart afhankelijk blijkt van diegenen die naar eigen goeddunken met de oliekraan kunnen manipuleren: ontnuchterend voor wie zich mochten hebben vermeid in de roes van „het kan niet op", en een bittere ontgoocheling voor wie verkeerden in de waan dat de toekomst nooit zó dichtbij kon zijn.
Hoe het ook zij, onder invloed van deze Arabische strafexpeditie in moderne stijl zal de *relatie tussen energie en welvaart* door slechts weinigen meer kunnen worden ontkend. Ongetwijfeld zal naar een oplossing van de energiecrisis worden gestreefd en zullen knappe koppen uit velerlei disciplines naarstig en intensief speuren naar mogelijkheden om de marginale basis van ons welzijn zodanig te verstevigen dat die ook voor de toekomst kan worden zeker gesteld. Dat de overheid met grote aandacht en bereidwilligheid zal willen luisteren naar wat deze deskundigen haar zullen voorhouden en aanbevelen, mag wel als vaststaand worden aangenomen en is onder de gegeven omstandigheden welhaast vanzelfsprekend.

De *relatie tussen welvaart en veiligheid* is in de kolommen van de Militaire Spectator al eerder aan de orde gesteld, in het bijzonder waar gepleit

werd voor het tot verzekeringspremie bestemmen van een vast percentage van het nationale inkomen, om op die wijze een lange-termijnplanning en -beleid mogelijk te maken voor het continu met de veiligheid belaste defensieapparaat. De wisselwerking tussen beide factoren is daarbij wel evident: enerzijds kan de welvaart slechts gedijen in een adequaat beveiligde omgeving, anderzijds kan de beveiliging slechts worden bekostigd uit een gewaarborgde welvaart. Bedenkelijk is het echter dat de stem der deskundigen uit de veiligheidssector zo weinig gehoor vindt, en dat hun waarschuwingen zo luchtig worden weggewuifd wanneer zij wijzen op in feite onaanvaardbare risico's.

Daarbij is het *beschamend* te moeten vaststellen hoe gemakkelijk men bereid blijkt zich neer te leggen bij een situatie waarin onze vorengeschetste afhankelijkheid van de olieproducerende landen op het punt van de energievoorziening nog wordt geëvenaard zo niet ruimschoots overtroffen door onze afhankelijkheid van met name de Verenigde Staten voor wat betreft onze veiligheid!

De *parallel* is overduidelijk. Het is eigenlijk niet eens meer nodig de onvermijdelijke conclusie te trekken: in de boven dit editoriaal vermelde trits van factoren schuilt immers nóg een *relatie*: . . . *tussen energie en veiligheid*. Schort het ons niet aan energie in de ándere betekenis, in de zin van de geestkracht en volharding waarmede wij onze veiligheid moeten willen verdedigen? Dan wordt het wel de hoogste tijd om vooruit te zien, want

wie niet bereid is zelf de energie op te brengen om naar behoren op te komen voor zijn eigen veiligheid, geeft niet slechts in wezen de eigen onafhankelijkheid prijs, doch beseft niet dat er géén „ei van Columbus" bestaat als remedie voor veiligheids- zo min als voor energiecrises.

Literatuur

Rapport van de Club van Rome. Het Spectrum, De Meern (1972).